

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
pentru controlul constituționalității art. 53/2 din Codul penal

Nr.20 din 16.05.2000

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.59-62/22 din 25.05.2000

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Gheorghe SUSARENCO - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător-raportor
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător
Ion VASILATI - judecător-raportor
cu participarea grefierului Aliona Balaban, șefului Direcției
juridice a Aparatului Parlamentului Ion Mîțu, reprezentantul permanent
al Parlamentului la Curtea Constituțională, în lipsa motivată a
autorului sesizării, conducîndu-se după art.135 alin. (1) lit. a) din
Constituție, art. 4 alin (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea
Constituțională și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției
constituționale, a examinat în ședință plenară publică dosarul pentru
controlul constituționalității art. 53/2 din Codul penal în redacția
Legii nr. 680-XIV din 18 noiembrie 1999 "Pentru completarea Codului
penal"*.

* M.O., 2000, nr. 1-4, art. 8.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului
Victor Cecan, depusă în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu
privire la Curtea Constituțională.

Prin decizia Curții Constituționale din 14 martie 2000 sesizarea a
fost admisă pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea
Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului,
Președintelui Republicii Moldova, Ministerului Justiției, Procuraturii
Generale, Curții Supreme de Justiție.

Examinînd materialele dosarului, audiind comunicarea
judecătorilor-raportori și argumentele reprezentantului Parlamentului,
Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. La 18 noiembrie 1999 Parlamentul a adoptat Legeanr. 680-XIV
"Pentru completarea Codului penal". Prin art. 2 al acesteia Codul penal
a fost completat cu art. 53/2 "Grațierea", avînd următorul cuprins:

"Grațierea este actul prin care persoanele condamnate se eliberează
în tot sau în parte de pedeapsa aplicată ori pedeapsa aplicată este
comutată în o pedeapsă mai blîndă.

Efectele produse de grațiere asupra pedepselor complementare se
stipulează expres în actul de grațiere.

Grațierea se acordă de către Președintele Republicii Moldova în mod
individual.

Modul de examinare a cererilor de grațiere se stabilește prin
Regulamentul de examinare a cererilor de grațiere și de acordare a
grațierii individuale condamnaților, aprobat de către Președintele
Republicii Moldova".

2. În sesizarea sa deputatul Victor Cecan afirmă că grațierea este o
instituție cu o dublă natură juridică: de drept constituțional și de
drept penal. Constituția face distincție între grațierea individuală,

care se acordă de către Președintele Republicii Moldova, și cea colectivă, care, ca și amnistia, se acordă de Parlament prin lege (art. 72 alin. (3) lit.o) din Constituție).

În opinia autorului sesizării, prevederile art.53/2 din Codul penal, care stipulează acordarea grațierii numai în mod individual, contravin dispozițiilor art. 72 alin. (3) lit. o) din Constituție. El remarcă de asemenea că art. 53/2 nu reglementează efectele juridice ale grațierii. Grațierea, consideră autorul sesizării, ține de domeniul infracțiunilor, pedepselor și regimul executării acestora, care, potrivit art. 72 alin. (3) lit.n) din Constituție, se reglementează de Parlament prin lege organică.

Constituția nu abilitază organul legislativ cu dreptul de a delega atribuțiile sale în acest domeniu Președintelui Republicii Moldova. Astfel, autorul sesizării ajunge la concluzia că prevederile art. 53/2 alin. patru din Codul penal, prin care Parlamentul abilitază Președintele țării cu dreptul de a aproba Regulamentul de examinare a cererilor de grațiere și de acordare a grațierii individuale condamnaților, contravin de asemenea art. 72 alin. (3) lit. n) din Constituție.

3. Raportînd prevederile contestate ale Legii nr. 680-XIV la dispozițiile Constituției și altor legi, Curtea Constituțională relevă următoarele.

Grațierea este un act de clemență al puterii supreme prin care condamnatul se eliberează, total sau parțial, de pedeapsa aplicată ori pedeapsa aplicată este comutată în o pedeapsă mai blîndă.

Aproape în toate țările dreptul de acordare a grațierii este atribuit prin Constituție șefului statului.

Conform art. 88 lit. e) din Constituție, emiterea actului de grațiere este o prerogativă a Președintelui Republicii Moldova, care exercită această atribuție constituțională în numele statului. Dispozițiile constituționale nu limitează dreptul Președintelui Republicii Moldova de acordare a grațierii.

Potrivit Constituției țării, actele de grațiere au un caracter individual, adică ele se adoptă pentru persoane concrete.

Președintele Republicii Moldova examinează cererile de grațiere ale persoanelor condamnate de instanțele judecătorești din Republica Moldova.

Astfel, art. 88 lit. e) din Constituție abilitază Președintele țării cu dreptul exclusiv de acordare a grațierii. Grațierea se acordă de către șeful statului în mod individual. Legea Supremă a țării nu conține dispoziții privind acordarea grațierii colective de către Parlament prin lege, precum nici dispoziții privind dubla natură juridică a grațierii: de drept constituțional și de drept penal, așa cum afirmă autorul sesizării.

Parlamentul, în conformitate cu art. 66 lit. p) din Constituție, adoptă acte privind amnistia.

Potrivit art. 72 alin. (3) lit. o) din Constituție, Parlamentul adoptă legi, care reglementează acordarea amnistiei și grațierii. Aceasta înseamnă că Parlamentul este în drept să adopte legi care să definească noțiunile de amnistie și grațiere, precum și regimul lor juridic. Prin Legea organică nr. 680-XIV, Codul penal a fost completat cu art. 53/1 "Amnistia", care prevede că amnistia se acordă de către Parlament unui cerc nedeterminat individual de persoane, și cu art. 53/2 "Grațierea", care stipulează că grațierea se acordă de către Președintele Republicii Moldova în mod individual.

Articolele respective din Codul penal, pentru prima dată în legislația țării, stabilesc bazele normative de drept ale amnistiei și grațierii, fac distincție între ele. Grațierea este actul prin care persoanele condamnate se eliberează în tot sau în parte de pedeapsa aplicată sau pedeapsa aplicată este comutată în o pedeapsă mai blîndă,

are caracter exclusiv individual și se aplică persoanelor condamnate prin sentința instanței judecătorești pusă în aplicare. Amnistia se acordă de către Parlament unui cerc nedeterminat individual de persoane. Prin actul amnistiei pot fi eliberate de răspundere penală sau de pedeapsă atât persoanele deferite justiției, cât și persoanele condamnate.

În acest aspect este neconcludentă afirmația autorului sesizării, potrivit căreia grațierea ține de domeniul infracțiunilor, pedepselor și de regimul de executare a acestora. Regimul de executare a pedepselor de către condamnați este stabilit prin sentință. Acordînd grațierea, Președintele Republicii Moldova nu stabilește regimul de executare a pedepsei, ci eliberează condamnatul în tot sau în parte de pedeapsa aplicată sau pedeapsa aplicată este comutată în o pedeapsă mai blîndă, fixîndu-se un termen de probă, potrivit dispozițiilor art. 43 din Codul penal.

Președintele Republicii Moldova acordă grațierea prin decret, care este executoriu.

Procedura de înaintare și înregistrare a recursurilor de grațiere, precum și modul de examinare a lor, modul de executare a decretelor de grațiere emise de Președintele Republicii Moldova sînt reglementate de Regulamentul de examinare a recursurilor de grațiere și de acordare a grațierii individuale condamnaților, aprobat prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 156 din 23 mai 1994.

Pe lîngă Președintele țării funcționează Comisia pentru problemele grațierii persoanelor condamnate, care examinează cererile de grațiere înainte de a fi prezentate șefului statului.

Curtea Constituțională consideră că stipularea cuprinsă în art. 53/2 alin. patru din Codul penal, potrivit căreia modul de examinare a cererilor de grațiere se stabilește prin Regulamentul de examinare a cererilor de grațiere și de acordare a grațierii individuale condamnaților, aprobat de către Președintele Republicii Moldova, este în conformitate cu prerogativele constituționale ale Președintelui țării și nu intră în contradicție cu principiul constituțional al separației puterilor. Adoptarea de către Parlament, prin lege, a Regulamentului respectiv ar constitui o încălcare a principiului separației și colaborării puterilor în stat.

Astfel, abilitarea Președintelui Republicii Moldova cu dreptul exclusiv de grațiere individuală nu poate fi calificată ca o încălcare a Constituției și nici ca o imixtiune în activitatea Parlamentului, deoarece acest drept rezultă expres din dispozițiile constituționale și nu dezechilibrează balanța atribuțiilor puterilor legislativă și executivă.

Așadar, prevederile art. 53/2 din Codul penal în redacția Legii nr. 680-XIV din 18 noiembrie 1999 nu vin în contradicție cu Constituția.

Pentru motivele arătate și conducîndu-se după art. 140 alin. (2) din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară constituționale prevederile art. 53/2 din Codul penal în redacția Legii nr. 680-XIV din 18 noiembrie 1999.

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

Președinte

Gheorghe SUSARENCO

Chișinău, 16 mai 2000.

Nr. 20.